

האקדמיה ללשון העברית

הוועדה למונחי תקשורת

שבט תשע"א, ינואר 2011

מונחי העיתונות הכתובה לביקורת הציבור

לפניכם רשימת מונחים בתחום העיתונות הכתובה ששקדה עליה הוועדה למונחי התקשורת של האקדמיה ללשון העברית.

הוועדה הוקמה במהלך שנת 2009.

חבריה: פרופ' רפאל ניר, רוביק רוזנטל (יושבי ראש במשותף); העיתונאים בניה בן-נון, גדי להב, איזי מן, משה נגבי, דני רובינשטיין; ענר פרמינגר (קולנוען ומרצה לקולנוע); נילי עדן (יועצת לשון בערוץ 1); רוני ספירו (יועצת לשון בערוץ 2); גיל הראבן, חברת האקדמיה ללשון העברית; דורון רובינשטיין, מרכז המדור לספרות חדשה באקדמיה ללשון העברית; מרכזת הוועדה: צביה זמירי (המזכירות המדעית, האקדמיה ללשון העברית).

רשימת מונחי העיתונות הכתובה היא פרק ראשון במילון למונחי תקשורת. הפרקים האחרים שהוועדה מכינה הם: מונחי רדיו, מונחי עיתונות מקוונת, מונחי טלוויזיה וקולנוע.

* * *

תקשורת ההמונים היא אחד התחומים המשפיעים ביותר על חיי החברה המודרנית ועל אזרחי המאה ה-21. בתחום זה מתחוללים שינויים מהירים, ועם זאת הוא נשען על תשתית יציבה שנבנתה במאות השנים האחרונות בעיתונות הכתובה. ואכן העיתונות הכתובה – או כפי שהיא מכונה היום 'העיתונות המודפסת' – היא אמצעי התקשורת הוותיק ביותר.

מונחים עבריים בתחום העיתונות הכתובה נדרשו לעיתונות העברית עוד בשלהי המאה ה-19, והם נקבעו והשתרשו בתהליך טבעי בקרב אנשי המקצוע. ואולם עד כה לא נעשתה פעולת מינוח שיטתית בתחום. רוביק רוזנטל הכין רשימה של מונחים בסיסיים בתחום העיתונות הכתובה, והוועדה דנה בהם וגיבשה את הרשימה שלהלן. ברשימה מוצעים מונחים עבריים חדשים לצד מונחים עבריים ותיקים. בנושאים שהייתה בהם אי-בהירות הוצעה סדרה מעודכנת של מונחים (סוגי כותרות, סוגי כתבות, סוגי עורכים ועוד). במקרים מסוימים החליטה הוועדה להשאיר את המונחים הרווחים במערכות העיתונות, גם אם הם לועזיים. ליצירת מילון מוסכם של מונחים נודעת חשיבות מיוחדת הן לצורכי ההוראה בבתי הספר הרבים לתקשורת, הן לשימושן של מערכות העיתונות המעוניינות בהאחדת המינוח בתחומן.

על דרכה של האקדמיה בקביעת מונחים

באקדמיה ללשון העברית פועלות ועדות מינוח מקצועיות, שחבריהן הם אנשי מקצוע בכירים בתחומם ונציגים מן האקדמיה ללשון. הוועדות דנות במונחים על פי מצע שמכינים אנשי המקצוע, הכולל את המונחים המשמשים במקצוע – העבריים והלועזיים. הוועדה מגבשת רשימה מוסכמת, ומפיצה אותה לשם קבלת הערות מציבור אנשי המקצוע ומחברי האקדמיה ללשון. הוועדה שבה ודנה בהערות ומגישה את הרשימה המוסכמת לאישור ועדת המינוח המרכזית של האקדמיה ואחר כך לאישור מליאת האקדמיה.

האקדמיה ללשון העברית

הוועדה למונחי התקשורת מבקשת מציבור העיתונאים לקרוא את רשימת המונחים בעיון ולהעיר הערות. המעוניינים לקבל את הרשימה בקובץ אלקטרוני יפנו לצביה זמירי, zviazmiri@gmail.com. נא שלחו את ההערות למרכזת הוועדה עד ט"ז באדר א' תשע"א, 20.2.2011, בדואר אלקטרוני zviazmiri@gmail.com; בפקס': לידי צביה, 02-5617065; בדואר רגיל: צביה זמירי, האקדמיה ללשון העברית, קריית האוניברסיטה, גבעת רם 91904.

מונחי העיתונות הכתובה לביקורת הציבור

הערה חשובה:

המונחים ברשימה שלהלן הם בגדר הצעה בלבד. המונחים עדיין לא אושרו במוסדות האקדמיה ללשון.

מס'	עברית	אנגלית
1.	אות רִבְּתִי [אות מוגדלת בראש כתבה או קטע בכתבה]	initial
2.	בַּעַל דְּעָה, בַּעַל מְלָה, כּוֹתֵב דְּעוֹת [פובליציסט; עיתונאי המתמחה בכתיבת מאמרי דעה המתייחסים לאירועים חדשותיים]	publiciste
3.	בַּעַל טוֹר [עיתונאי בכיר שמאמריו מתפרסמים בתדירות ובמיקום קבועים]	columnist
4.	גְּרִיץ [משפט מתוך כתבה המתפרסם באותיות מוגדלות בעמודי הכתבה לצורכי גיוון וכדי למשוך את הקורא. נקרא גם חלון או ליד]	teaser ₁
5.	דְּמָה [גרסת ניסוי של עיתון חדש או עיצוב חדש לעיתון קיים, לפני גרסה סופית מוסכמת]	dummy
6.	דִּסק [קבוצת עורכים וכתבים בתחום כלשהו]	desk ₁
7.	הַמְּשֵׁךְ [טקסט עודף שלא נכנס למסגרת העמודים שהוקצה לו, ומתפרסם בעמוד מיוחד בהמשך הגיליון]	jump
8.	הַפְּנֵה [טקסט או צילום בעמוד הפותח של העיתון, המפנים אל ידיעה או כתבה אטרקטיבית בתוכו]	teaser ₂
9.	זֵיחַ [הזזת הטקסט לתוך השורה בראש פסקה חדשה]	absatz [Ger.]
10.	יְדִיעָה עוֹקֶבֶת [פריט מידע בודד בסדרה] יְדִיעוֹת עוֹקֶבוֹת [רצף פריטי מידע המתייחסים לאירוע מסוים]	follow
11.	יְדִיעַת מְלוּאֵים [בעיתונות כתובה ובמרשתת: ידיעה או כתבה בעלת עניין מועט, המתפרסמת במקרה של תקלה או מחסור בחומר]; קָטַע מְלוּאֵים [ברדיו, בטלוויזיה]	filler
12.	יְרִיעָה רִחְבָּה [תבנית עיתון שמידותיה 50x35 ס"מ; משמשת גם כינוי לעיתונות איכות הפונה לקהל משכיל]	broadsheet
13.	כּוֹתֶרֶת בֵּינִים, כּוֹתֶרֶת מְעַבֵּר [כותרת המופיעה במהלך ידיעה או כתבה ומפרידה בין קטעים שונים שלה]	subhead
14.	כּוֹתֶרֶת גֵּג, כּוֹתֶרֶת עֲלִית [כותרת משנית המופיעה מעל הכותרת המרכזית]	kicker

האקדמיה ללשון העברית

deck	כותרת מְשֻׁנָּה [כותרת משנית המופיעה מתחת לכותרת המרכזית ומפרטת מידע המופיע בידיעה]	15.
logo	כותרת נושא [כותרת המופיעה בראש כמה עמודים או כמה ידיעות בעיתון ומציינת את הנושא המשותף להם]	16.
front page headline, main headline	כותרת ראשית [הכותרת המופיעה בראש העמוד הפותח של העיתון]	17.
headline	כותרת, כותרת מְרֻכָּזִית [כותרת עיקרית הניתנת לידיעה חדשותית. אם יש כמה כותרות לידיעה יש לקרוא לה כותרת מרכזית]	18.
feature	כְּתָבָה [סיפור עיתונאי שיש בו הרחבה והעמקה ואינו מחויב לחדשות השוטפות, להבדיל מידיעה ומ'מאמר']	19.
profile	כְּתָבַת דְּיוֹקָן [סיפור עיתונאי המציג בהרחבה דמות המעוררת עניין ציבורי]	20.
reportage	כְּתָבַת נושָׂא [סיפור עיתונאי המתאר התרחשות, סיפור חיים, תיאור מקום תופעה חברתית או תרבותית ועוד]	21.
research	כְּתָבַת תַּחְקִיר [סיפור עיתונאי המביא ממצאים בעלי אופי ביקורתי על פעילותם ומעשיהם של מוסדות ואנשי ציבור]	22.
off the record	לֹא לְפָרְסוּם [דברים הנאמרים לְכַתֵּב ואינם מיועדים לפרסום בעיתון]	23.
non-event	לֹא-אֶרְוֶע [ידיעה עיתונאית שאינה מייצגת התרחשות ממשית]	24.
op-ed article	מֵאמָר דְּעָה [מאמר המופיע בעמודי הדעות ומשקף את דעת כותבו]	25.
editorial	מֵאמָר מְעַרְכָּת [מאמר בעמודי הדעות המבטא באופן סדיר את עמדת העיתון בנושאים שעל הפרק]	26.
desk ₂	מְדוֹר [חלק של העיתון שיש לו תחום עיסוק או תפקיד מסוים, וכן העורכים והכתבים הפעילים בו, למשל: מדור הספורט, מדור הכלכלה]	27.
press conference	מְסִבַּת עֵתוֹנָאִים [התכנסות של עיתונאים שבה גורם רשמי או אישיות ציבורית מוסרים לפנייהם הודעה ומשיבים על שאלותיהם]	28.
follow-up	מְעַקֵּב [ידיעה או כתבה הבוחנת את המתרחש או מציגה מידע חדש בנושא שהתקשורת עסקה בו בעבר]	29.
grid	מְתוּנָה עֲצוּב [דגם עיצוב קבוע של עיתון]	30.
pool	נְצִיג [נציג ממונה לקבוצה של כלי תקשורת לשם סיקור אירוע חדשותי, בדרך כלל עקב מגבלות לוגיסטיות או ביטחוניות]	31.
scoop	סְקוּפ, סְנוּנִיָּת [ידיעה בלעדית בעלת ערך חדשותי גבוה] הערה: 'סנונית' על פי הצעה שהגיעה לאקדמיה בשנות החמישים, כנראה בהשראת 'סנונית ראשונה'.	32.
copy-editor	עוֹרֵךְ [מי שתפקידו להכין את העיתון או חלקים ממנו לדפוס; ובצירופים: עורך-משכתב, עורך עמודים, עורך חדשות, עורך	33.

האקדמיה ללשון העברית

	צילום, עורך עיצוב ועוד – על פי המבנה של כל מערכת]	
editor	עורך [מי שתפקידו לנהל ולכוון חלק מסוים בעיתון, למשל: עורך הכלכלה, עורך הספורט] הצעות חלופיות: ראש + משלים, כגון ראש מערכת, ראש מדור, ראש דסק (או חלופתו); עורך מרכז, בהנגדה לעורך מביא לדפוס	.34
editor in-chief	עורך ראשי [מי שתפקידו לנהל ולכוון את עבודת העיתון, תכנון ומדיניותו]	.35
lay-out	עמוד [עיצוב שוטף של עמוד או כפולת עמודים]	.36
op-ed pages [opinion editorial pages]	עמודי דעות [עמודים בעיתון המוקדשים למאמרי דעה, מכתבים למערכת, קריקטורות וכדומה]	.37
quality paper	עיתון איכות; עיתונות איכות [עיתון הפונה לקהל משכיל]	.38
tabloid	עיתון המון, צהבון [שם קיבוצי: עיתונות המון; כינוי לעיתונות מסחרית הפונה להמון; במקור המונח הלועזי טבלואיד תבנית עיתון שמידותיה 35x25 ס"מ]	.39
item	פריט [פריט מידע חדשותי; משמש בכל סוגי העיתונות]	.40
visual	פריט חזותי [מרכיב ויזואלי המופיע לצד הטקסט, כגון צילום, קריקטורה, גרפים וכדומה]	.41
intro	פתיח [פסקה ראשונה בידיעה חדשותית, המכילה את עיקרה]	.42
booklet, pamphlet	קונטרס [חלק מן העיתון המופיע כיחידה עצמאית, בדרך כלל בתבנית טבלואיד ובחיבור בסיכות, למשל: קונטרס הספורט, קונטרס הכלכלה]	.43
spoiler	קלקלן [סיפור שנועד לפגוע בבלעדיות של ידיעה או סיפור מיוחד של עיתון מתחרה]	.44
interview	ראיון [כתבה שעיקרה שיחה עם אדם שמעמדו ותפקידו או סיפורו האישי הם בעלי עניין לציבור]	.45
credits	רשימת מזכרים [רשימת בעלי התפקידים בעיתון]	.46
jump line	שורת המשך [שורת הפניה למקומו של טקסט עודף; עי' 'המשך']	.47
by-line	שורת מחבר [שורה שמצוין בה שמו של כותב הטקסט]	.48
deadline	שעת נעילה, שעת סיום [שעה קבועה שעד אליה יש לסיים את הפקת העיתון לקראת הדפסתו]	.49
format	תבנית [המידות הקבועות של העיתון, כגון תבנית טבלואיד]	.50
briefing	תדרוך [הצגת מידע לכלי התקשורת מטעם מוסד כלשהו בנושא שעל סדר היום הציבורי, בדרך כלל בתחום הביטחון]; [תדרוך [אירוע שבו מתקיים תדרוך]	.51
box	משבצת טקסט, משבצת [קטע טקסט קצר המופיע במסגרת בתוך הכתבה; גם מסגרת]	.52
bleed	תמונה חורגת [חריגה של צילום ממסגרת הטקסט שנקבעה בגריד, כך שהוא מגיע עד קצה הנייר]	.53

האקדמיה ללשון העברית